

характеристика, у якій робиться висновок про можливість надання їй надалі права проживання за межами колонії. Контроль за поведінкою таких жінок і жінок, які звільнені від відбування покарання з випробуванням, здійснюється кримінально-виконавчими інспекціями за місцем їх проживання і регулюється розділом IV Інструкції про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань, затвердженої наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань та МВС України від 19 грудня 2003 р. № 270/1560 [2]. В останні роки приблизно 35-40 % жінок звільняється з установ виконання покарання умовно-достроково, кожна третя відбуває призначений строк покарання повністю. Помилування протягом останніх 10 років застосовується лише до 2 % жінок щорічно.

Враховуючи вищевикладене, ми дійшли висновку, що вчинення жінкою будь-якого злочину, а особливо насильницького, майже завжди є явищем надзвичайним, окрім того, винна ніби виштовхується із середовища, і набуте тавро злочинниці існує з нею досить довго, іноді залишається на все життя. Звідси – досить значні труднощі і проблеми ресоціалізації після звільнення, отримання допомоги жінками, які відбули покарання. Багато хто не витримує такого напруження і знову потрапляє в місця позбавлення волі, а суспільство починає платити подвійну ціну за новий злочин. А тому можна з упевненістю стверджувати, що кримінально-виконавча система, організація діяльності установ по виконанню покарання у виді позбавлення волі щодо жінок потребують значного концептуального переосмислення.

Список використаних джерел:

1. Голіна В. В. Кримінально-виконавче право / В. В. Голіна. – Х.: Право – 2011. – 328 с.
2. Інструкція про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань, затвердженої наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань та МВС України від 19 грудня 2003 р. № 270/1560 [Електронний ресурс]: Заголовок з екрану. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0016-04.

Данін Р.Е.

курсант 3 курсу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної міліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Єфімов М.М.

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ

Якісно проведений огляд місця події є запорукою успіху. Саме тому необхідно зробити все, щоб побувати на місці пригоди, детально вивчити його, спробувати відтворити обставини та події, які там відбулися. Звичайно, все це робиться з дотриманням вимог процесуального законодавства й детально документується [2, с. 373–377].

Огляд місця події і трупа на місці виявлення організує та проводить слідчий, тому всі учасники огляду діють за його вказівками і за його дозволом. Відповідно до ч. 1 ст. 238 КПК України огляд трупа слідчим, прокурором проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта.

Зовнішній огляд трупа є складовою частиною огляду місця події, хоча частіше він оформляється як окрема самостійна слідча (розшукова) дія. Проводячи її, лікар повинен встановити й відобразити у протоколі: розташування та позу трупа; зовнішній вигляд його одягу та взуття; характер пошкодження одягу, наявність на ньому слідів, плям тощо; індивідуальні особливості частин тіла, їхніх ушкоджень і слідів на тілі; ознаки переживання тканин; особливості ложа трупа, предметів на ньому, безпосередньо біля нього. Значну увагу приділяють виявленню трупних змін та їх характеру, а також встановленню загальних даних про особу трупа.

Безумовно, ще до детального огляду трупа, лікар, який бере участь в огляді місця події, повинен пересвідчитися, що перед ним мертва людина. На це вказують абсолютні ознаки смерті (трупні плями, трупне залякання, охолодження, висихання тощо). Смерть можна діагностувати й за наявності несумісних з життям ушкоджень тіла. Якщо ж достовірні трупні явища відсутні, то лікар повинен негайно надати потерпілому медичну допомогу, почати реанімаційні заходи і проводити їх до відновлення вітальних функцій або ж до появи абсолютних ознак смерті. Дуже рідко спостерігаються випадки, коли живу людину помилково приймають за труп і навіть привозять до моргу [1, с. 199-200].

Після цього встановлюють стать, довжину тіла та приблизний вік покійного. Не змінюючи пози трупа, вказують його положення щодо оточуючої обстановки, фіксують це шляхом відео-, кіно - чи фотозйомки. Позу трупа детально описують у протоколі, визначаючи, як він розміщується (лежить обличчям догори чи вниз, на боці, сидить, стоїть тощо), зазначають наявність на трупі та в оточуючій обстановці ознак, які дозволяють скласти думку про те, що відбулося (знаряддя травми: ніж, сокира, рушниця; сліди крові, сперми, інших виділень людини, волосся;

частини одягу, сліди транспортних засобів і т. ін.). Особливу увагу звертають на наявність ознак боротьби та самооборони.

Після цього проводиться детальний зовнішній огляд трупа за тими ж правилами, що й при його розтині. Уважно досліджують ознаки смерті, зазначають у протоколі ступінь вираження трупних явищ у певний час огляду. Одразу ж звертають увагу на трупні плями. Як правило, це найперші ознаки смерті, і у своєму розвитку вони проходять певні стадії. Встановлюють відповідну стадію трупних плям шляхом вивчення зміни кольору при дозованому натисканні. Водночас відмічають їх вигляд (суцільні, на зразок острівців), інтенсивність, колір (синій, фіолетовий, рожевий, чорно-сірий тощо) та фази. За характером (колір, інтенсивність, розташування) плям можна іноді запідозрити причину смерті.

Потім визначають наявність і ступінь трупного залякання. Для цього роблять спробу відвести нижню щелепу, зігнути чи розігнути кінцівки в суглобах. За допомогою електричних медичних (ТПЕМ-1) і ртутних термометрів вимірюють температуру трупа в паховій ямці та прямій кишці. Все це заноситься до протоколу, де зазначають дані про погоду (світла, похмура, наявність опадів, температура навколишнього середовища тощо), бо вона може впливати на розвиток трупних явищ.

Пересвідчившись у наявності абсолютних ознак смерті та вивчивши їх стан, починають ретельний огляд одягу трупа (верхнього та нижнього): чи відповідає він порі року, застібнутий він чи ні, чи є на ньому сліди від дії зовнішніх факторів (розриви, відбитки протектора, забруднення, різноманітні нашарування, підпали тощо) – ось далеко не повний перелік питань, які вирішуються при огляді одягу [5, с. 201-202].

Треба зазначити, що хоча сам процес огляду місця події залежить від багатьох обставин, він має певні закономірності: спочатку учасники огляду знайомляться з обставинами випадку шляхом опитування очевидців події або ж осіб, які виявили труп, уточнюючи час пригоди та обставини її, встановлюють особу покійного, час смерті, загальний стан перед смертю (скарги, клінічні прояви хвороби тощо) [3, с. 29-30].

Таким чином, первинний огляд трупа на місці його виявлення є дуже важливим, проте іноді потрібно проводити і повторний огляд з урахуванням одержаних нових свідчень. Своєчасно, якісно, кваліфіковано проведений огляд дозволяє виявити сліди скоєного злочину, мотиви його здійснення і таким чином визначити характер і цілеспрямованість подальших слідчих дій для розкриття злочину.

Список використаних джерел:

1. Голіна В.В. Кримінологія. Загальна та Особлива частини: Підручник / І. М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіна. - 2-ге вид. перероб. і доп. - Х.: Право, 2009.
2. Зарубенко О. В. Підстави проведення огляду у кримінальному провадженні України / О. В. Зарубенко// Форум права.– 2012.– № 4. – С. 373–377
3. Когутич І. І. Криміналістика. Курс лекцій / І.І. Когутич. - К.: Атіка, 2008.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України.
5. Скригонюк М.І. Криміналістика: Підручник. - К.: Атіка, 2007.